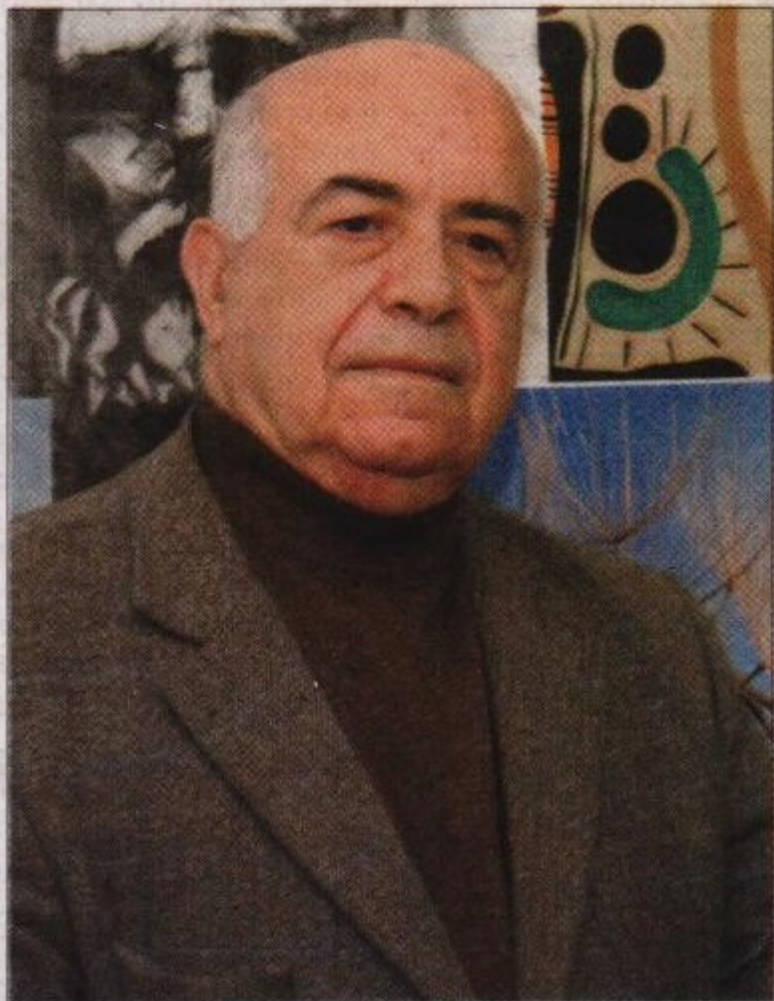

ТАЙНАТА НА ЧОВЕШКАТА ДУША Е ЛЮБОВТА

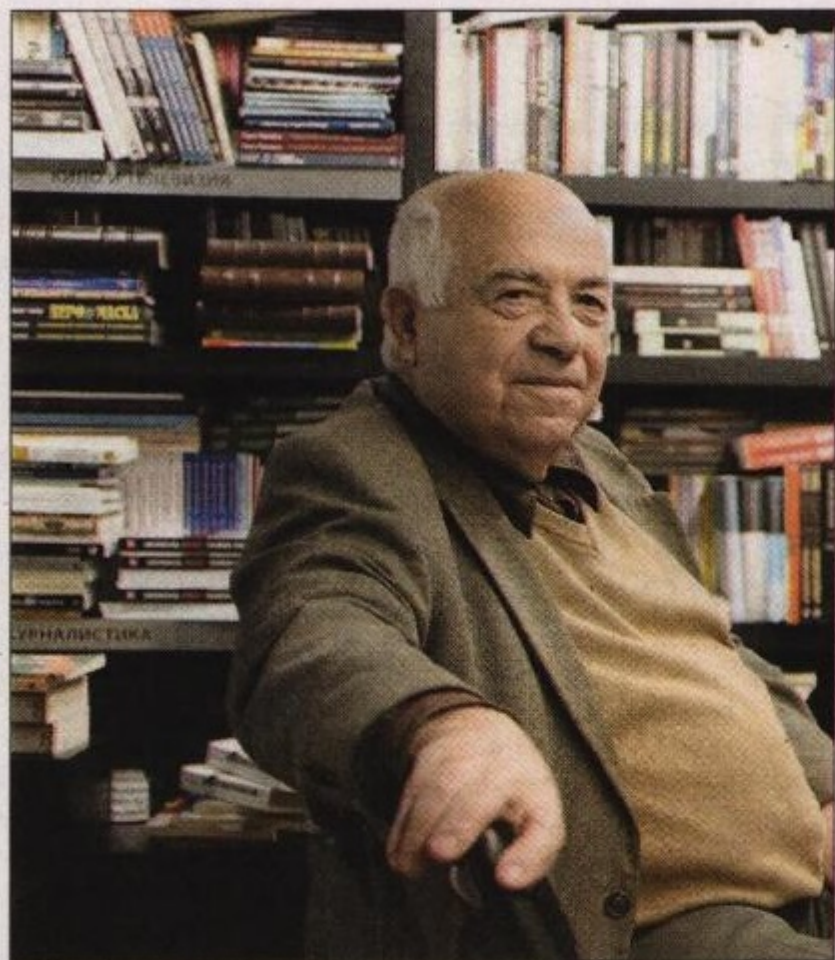

*Гостува професор
Георги ФОТЕВ*

– Проф. Фотев, Ви сте социолог, въпреки че първата Ви страст още като момче е живописата. Първо не са Ви разрешавали години наред да кандидатствате в университет. Къде търсехте и намерихте спасение тогава – във философията или в социологията?

– Отмениха забраната за такива политически ненадеждни по произход като мен да се явяваме на кандидатстудентски изпити.

На стр. 22

От стр. 1

Спечелих и бях приет да следвам философия. Избрах философията. Описано е в „Моите мемоари“. Не ми се говори сега на тази тема. Човек не иска да преживява отново това, което е било рана в миналото. Влечаха ме дълбините на живота и света. Господстващата тогава марксистко-ленинска философия беше за мен отблъскваща, но се стремях да я разбера докрай. Маркс се е разграничавал от марксистите. Познавах го по-добре от марксистите. Той е велик мислител, макар че ми остана чужд. Бях щастлив в света на великите философи. Сам се обърнах към социологията, но не съм изоставял и до ден-днешен философията. Държа да се разграничават тези две принципи различни науки: социологията е емпирична (позитивна) наука, докато философията е спекулативна (наука от съвсем друг и хетероген порядък). Да оставим настрана тази много специална тема.

- Вие сте автор на многобройни научни публикации, книги и трудове с фундаментален характер. Последните Ви книги са по-скоро философски. Коя мисъл можете да споделите с читателите ни, която да им послужи като компас?

- Емпиричните, нормативните и формалните науки имат предпоставки, които се осветяват от философията. В такъв смисъл философията е компас, както се изразяват Вие. Компас в безбрежното царство на човешкото познание. Тя е компас в битието и нищото. Човекът е крайно същество. Това е първото изречение в моето монументално съчинение „Диалогична социология“. Крайни (винаги ограничени) са човешките знания, ми-

слене, възприятия и т. н. Те са перспективни. Знанието се среща с незнанието, видимото с невидимото, съзнаваното с несъзнаваното. Животът на човека свършва със смъртта. Тази среща е абсолютно неизбежна.

Знаем кога сме родени. Не знаем кога ще

Проф. Фотев, д.н., е носител на наградата за хуманитаристика „Богдан Богданов“ 2021 г.

дойде смъртта. Вечен е въпросът за смисъла на нашия живот. Този въпрос върви ръка за ръка с въпроса за смисъла на човешката история. Сами по себе си двата радикални въпроса нямат отговор, но щом нямат отговор, тогава са безсмислени. Но хората и народите не могат да не се питат. В книгата ми „Смисъл и разбиране“ определям човека като питащо същество. Всичко, което е безсмислено, е за човека от плът и кръв (Мигел де Унамуно), непоносимо или влудяващо. Хората и народите приписват смисъл на живота и на историята.

Тайната на човешката душа е любовта, която е най-красивото събитие в човешкия живот изобщо, а вероятно и във всички форми на живота.

- Приключихте ли с работата върху „безумната“ по Ваши думи „книга за разума“?

- Не се връщам към книгата, която съм публикувал. Има други автори, например Толкът Парсънс, които постъпват по друг начин. Философските теми са неизчерпаеми и вечни. Се-

Проф. Георги Фотев е доктор на науките, почетен професор и сенатор на Нов български университет. Той е директор на Центъра за изучаване на европейските ценности при НБУ.

Бил е дългогодишен национален програмен директор на European Values Study.

Член е на Европейската академия на науките и изкуствата от 1993 г.

Министър на науката и висшето образование (1991). Три мандата е директор на Института по социология към БАН.

Автор е на над 300 научни публикации у нас и в 16 страни.

Неотдавна беше публикувано неговото фундаментално съчинение „Диалогичният разум“.

Наскоро излезе и автобиографията му, озаглавена „Моите мемоари“.

га ме занимават други важни и за мен извънредно интересни теми и проблеми. В света се извършват главоломни и епохални промени. Непрестанно се ускорява социалното време. Времето има множество разновидности: физическо/математическо време - число на битието (Аристотел), биологично, психологическо, социално, музикално и пр. Има множество пространства. Тези въпроси са разработени

нахте за връзката ми с тези изследвания. Изследванията в най-мощния случай (вълна) обхващат 47 европейски страни. Интеграцията и дезинтеграцията се обуславят от функциониращите в обществата ценности. Европа е родината на фундаменталните ценности, които се определят като европейски, някои от които са станали универсални. Българските национални ценности са европейски, както са европейски френските, германските, италианските и т. н. национални ценности. За съжаление в нашето общество има немалко недоразумения поради недостатъчна просветеност. Заслужава си въпросите за ценностите да се разискват във форума на обществото с участието на компетентни негови членове. Кризата на ценностите е тежко заболяване на обществото, а що се отнася до отделния човек, това е много мъчително състояние, което има понякога катастрофален край. Ценностите са позитивни и негативни. Негативните ценности са разрушителни. Необходими са непрестанни грижи за позитивните ценности като дос-

между нашите убеждения и мироглед и онези зад граница?

- Избягвам генерализациите, които могат да са подвеждащи. Има разлики и прили-

Гост в БНР (Снимка - Ирина Недева)

ки. Аз обичам студентите. Когато обичаш хората, виждаш красивото у тях и си мислиш как можеш да ги подкрепиш в търсенето на това, което им липсва. Светът е сложен и няма място за наивност. Късната модерност се характеризира с нарастваща комплексност, което означава, че все повече животът ни е вплетен в анонимни социални отношения. Да гледаме на тези процеси като изпитания. И днес важат думите на апостол Павел: „Не бойте се!“.

- Християнската култура на взаимоотношенията какво ни показва напоследък,

В предаване по NOVA

тоинството, добротата, солидарността и т. н. Има десетки определения на човешката природа. Най-близко ми е: „Човекът е съществото, в което откликва болката на другия.“

- Чел сте лекции в редица престижни чуждестранни университети, сред които Московският, Атинският, Станфордският, Хайделбергският и др. Каква е разликата

проф. Фотев?

- Християнската култура е многомерен и многопластов феномен. Тя е фундамент на европейската светска култура, която има исторически корени в древногръцката и в древноримската култура.

Това са важни въпроси на съвременната културология и социология на културата. В модерната и късномодерната епоха има култур-

ни противоречия. Обръщам внимание на тези проблеми. Познаването на противоречията е едно от основните условия за тяхното преодоляване и откриване на нови културни хоризонти.

- 76 години след смъртта на цар Фердинанд неговите тленни останки са отново в България. Какво символизира този акт и по един или друг начин приема ли и смирява ли се най-сетне българинът със своята история?

- Историческото съзнание на всеки един народ се култивира и

развива. Връщането на тленните останки на цар Фердинанд е важен цивилизационен жест. Имаме нужда от осмисляне на нашето историческо минало. Имаме национален проблем с осмислянето и преосмислянето на нашата драматична национална и преднационална история.

- Какво, според Вас, трябва коренно да се промени в България, за да заживеем най-добре?

- В заключението на моята книга „Българската меланхолия“ изразявам надеждата да превъзмогнем това, което наричам атономизирано общество, просто казано - неразвит индивидуализъм, който е пречка за солидарност и почва на завистта и пр. Обществото ни има нужда от нови форми на солидарност. Тук не мога да се впускам в по-големи подробности.

- Кое е най-важното нещо, което бихте искали да запомнят читателите на „Пенсионери“ от това интервю?

- Вие ми поставихте много важни и вълнуващи въпроси. Нека любезният читател, когато е сам със себе си, да размишлява върху споделените размисли. Ако има нещо достойно за памет, да си спомни за него. Всеки читател да знае и помни, че е обичан.

Въпросите зададе Иво АНГЕЛОВ